نگاه

رشد تورم و تنزل کیفیت زندگی

سعید شیرکوند
کارشناس اقتصادی

● نرخ تورم یکی از شاخص‌های مهم اقتصادی و بیانگر کارکردهای بخش‌های مختلف اقتصادی یک کشور است. زمانی که نرخ تورم در یک اقتصاد دورقمی می‌شود، بیانگر آن است که اقتصاد آن کشور با مشکلاتی روبه‌رو است. دورقمی شدن تورم، زنگ خطری است برای دولتمردان و نشان از کاهش قدرت خرید مردم دارد. افزایش نرخ تورم در سال‌های اخیر، به دلیل اجرای سیاست‌های اقتصادی دولت در جامعه ایجاد شده، اما در تمام این سال‌ها اعداد و ارقام اعلامی متفاوت با آن چیزی است که مردم احساس می‌کنند. با افزایش نرخ تورم، قدرت خرید کاهش یافته و سفره‌های مردم نیز کوچک‌تر می‌شود. در این وضعیت برخی از اقلام و مواد ضروری از سبد خانوار حذف می‌شود و کیفیت زندگی نیز تنزل پیدا می‌کند. در همین حال، ضروری است مسوولان با ارایه آمارهای دقیق مردم را در جریان اخبار و وضع موجود قرار دهند. در صورتی که مسوولان اقتصادی با مردم به صورت صادقانه و ملموس سخن بگویند و بتوانند در توضیح علت برخی مشکلات مردم را قانع کنند، آستانه تحمل مردم بیشتر می‌شود اما در غیر این صورت نارضایتی ایجاد می‌شود. طی چند سال گذشته نهادهای رسمی دولت به ارایه آمار دقیقی از شاخص‌های اقتصادی مخصوصا نرخ تورم اقدام نکرده‌اند یا با ارایه برخی اطلاعات متفاوت از وضعیت اقتصادی کشور موجب تردید در مردم شده‌اند. به عبارتی روشن‌تر علاوه بر گزندگی تورم که موجب کاهش قدرت خرید مردم می‌شود عامل دیگری این وضعیت را تشدید می‌کند اینکه مسوولان اقتصادی نه تنها تورم و پیامدهای منفی آن را نمی‌پذیرند؛ بلکه بکوشند با برخی اطلاعات غیرواقعی به راضی کردن مردم اقدام کنند. طبیعی است این حرکت برای مردم قابل پذیرش نخواهد بود.

خبر

کاهش ۵ ریالی دلار مبادلاتی

● **مهر:** قیمت انواع ارز در مرکز مبادلات ارزی روز دوشنبه با کاهش قیمت نسبت به روز پیش از آن اعلام شد. بانک مرکزی روز دوشنبه قیمت انواع ارز در مرکز مبادلات ارزی را اعلام کرد که براساس آن، قیمت دلار مبادلاتی ۲۴۵۶ تومان، یورو ۳۲۰۷ تومان و پوند انگلیس ۳۹۴۵ تومان نرخ‌گذاری شده است.

تغییرات محسوس در سبد غذایی خانوار

سهم شیر و گوشت در سفره‌ها

فرزانه طهرانی: در ماه‌های اخیر و پس از رشد هزینه‌های خانوار کم‌کم سبد غذایی افراد نیز شکل دیگری به خود گرفته است. شاید نخستین تغییر محسوس در این سبد مصرف گوشت‌قرمز باشد که از قافله اقلام سبد غذایی خانوار جامانده است. کاهش مصرف شیر به میزان ۳۰ درصد رقمی است که از سوی صنایع شیر ایران اعلام می‌شود و جایگزینی حبوبات و غلات به جای پروتئین‌های گوشتی خبر دیگری است که کارشناسان تغذیه نسبت به آن هشدار داده‌اند. در بین مواد پروتئینی نیز نقش گوشت‌قرمز و ماهی کمرنگ‌تر و گوشت‌مرغ بیشتر شده است. مقایسه مصرف محصولات‌دامی در کشور طی دو برنامه سوم و چهارم تا حد زیادی می‌تواند ترسیم‌کننده مسیرهای حرکت در پنج سال آینده باشد. ضمن آنکه به این مسیر باید پیچ و خم‌های جاده‌ای که در یک سال اخیر به واسطه افزایش قیمت‌ها ایجاد شده است را اضافه کرد. هرچند جایگزینی مرغ با گوشت‌قرمز در یک سال اخیر کاملا مشهود است اما این روندی است که از شش سال گذشته به گواهی آمار آغاز شده است. ابتدا بهتر است نگاهی به آمار تولید محصولات پروتئینی بیندازیم چراکه میزان تولید نشان از آمار مصرف دارد. آمارهای رسمی نشان می‌دهد سرانه تولید طی دو برنامه سوم و چهارم در بخش‌های گوشت‌قرمز و تخم‌مرغ در مقایسه با گوشت‌مرغ و شیر خام چندان رشد قابل ملاحظه‌ای نداشته‌اند. بر اساس این آمار سرانه تولید گوشت‌قرمز در برنامه چهارم نسبت به برنامه سوم تنها ۰/۶ کیلوگرم معادل پنج درصد رشد کرده و از تولید ۱۱/۲ به ۱۱/۸ کیلوگرم رسیده است. در مقابل سرانه تولید گوشت‌مرغ از ۱۵ کیلوگرم به ۲۲ کیلوگرم رسیده و رشدی ۴۷ درصدی را تجربه کرده است. در بخش شیرخام نیز رشد قابل ملاحظه‌ای دیده می‌شود به‌طوری که سرانه تولید این محصول دامی از ۹۰ به ۱۱۵ کیلوگرم رسیده و رشدی ۲۸ درصدی را ثبت کرده است. همچنین در بخش تخم‌مرغ تغییر کمی در میزان افزایش سرانه تولید ملاحظه می‌کنیم. به‌طوری که رشد این محصول دامی در برنامه سوم ۹ کیلوگرم بوده که در برنامه چهارم با یک کیلو افزایش به ۱۰ کیلوگرم رسیده است.

عکس: امیرحمید یزدی، شرق

سرانه مصرف در برنامه سوم و چهارم

کالا (کیلوگرم در سال)	برنامه سوم	برنامه چهارم	درصد رشد
گوشت‌قرمز	۱۱/۲	۱۱/۸	۵
شیرخام	۹۰	۱۱۵	۲۸
گوشت‌مرغ	۱۵	۲۲	۴۷
تخم‌مرغ	۹	۱۰	۱۱
عسل	–	۰/۶	–

تحلیل ارقام

در تحلیل این ارقام و نکته قابل ذکر آن است که تقاضای بازار به سمت گوشت‌مرغ و شیرخام بیشتر سوق پیدا کرده که ریشه‌های اصلی این گرایش در سه عامل فرهنگ‌سازی، قیمت و سیاست‌های دولت است. در بخش افزایش مصرف مرغ نسبت به گوشت‌قرمز طی سال‌های اخیر همواره توصیه پزشکان کاهش مصرف گوشت‌قرمز و جایگزینی گوشت‌سفید بوده است. این توصیه باعث شده تا تقاضای گوشت از سمت گوشت‌قرمز به سمت گوشت‌سفید و به‌خصوص گوشت‌مرغ سوق پیدا کند. در عین حال ریشه این جابه‌جایی تقاضا، تنها در بحث فرهنگ‌سازی نیست بلکه عامل قیمت نیز در این میان یک عامل تعیین‌کننده محسوب می‌شود. در حالی که میانگین قیمت گوشت‌قرمز در برنامه چهارم حدود ۱۲ تا ۲۰ هزار تومان بوده، اما قیمت گوشت‌مرغ اغلب در حول عدد دو تا سه هزار تومان قرار داشته است. این تفاوت قیمت از یک سو و افزایش فاصله درآمد و هزینه خانوارها طی سال‌های اخیر باعث شده تا مردم سبد مصرف خود را بازنگری کنند و بخشی از گوشت‌قرمز بکاهند و گوشت‌سفید به جای آن بگذارند. همچنین سیاست‌های دولت نیز باعث شد تا سرانه تولید گوشت‌قرمز چندان رشد نکند. سیاست‌های دولت بیشتر البته در بخش تولید اثرگذار بوده به این‌شکل که با واردات گوشت‌قرمز و حتی دام زنده همواره باعث شده تا بازار تولید گوشت‌قرمز از رونق جدی برخوردار نباشد و تولیدکنندگان تقاضای چندانی را برای افزایش تولید پیش رو نداشته باشند. البته دولت واردات گوشت‌مرغ را نیز همواره در دستور کار داشته، اما اولا واردات این محصول دامی قابل مقایسه با گوشت‌قرمز نبوده و از سوی دیگر مصرف نهایی خانواده‌ها در مصرف گوشت نهایتا مرغ بوده و طبعا در آخر، گوشت‌قرمز با کاهش تقاضای معنادار مواجه شده است. در این میان باید به این نکته توجه کرد که عدم هماهنگی سیاست‌ها در دو وزارتخانه جهادکشاورزی و صنعت، معدن و تجارت طی سال‌های اخیر یکی از عواملی است که باعث شده همواره بخش تولید متضرر نهایی باشد. این در حالی است که توجه به بخش تولید و در اولویت قرار دادن آن از وظایف ذاتی دولت‌هاست اما عدم وجود هماهنگی سیاست‌ها و همچنین در اولویت قرار گرفتن بخش مصرف به جای تولید از سوی دولت عملا باعث شده تا تصمیمات و سیاست‌های وزارت صنعت، معدن و تجارت که یک نهاد در بخش مصرف است همواره سرلوحه امور بازار محصولات‌دامی و کشاورزی باشد در حالی‌که قاعدتا باید تصمیمات و سیاست‌های وزارت جهاد کشاورزی به عنوان یک نهاد حامی تولیدکننده در اولویت قرار می‌گرفت.

شیر و تخم‌مرغ

از آنجا که شیر و تخم‌مرغ در مقایسه با گوشت به‌عنوان کالای اساسی محسوب نمی‌شوند، طبعا سیاست‌های کنترلی دولت کمتر بر این محصولات اثر منفی گذاشته است. اما این به آن معنا نیست که سیاست‌ها بی‌اثر بوده است. میزان تولید شیر در سایه افزایش تقاضای بازار باعث شده تا حدود ۲۵ کیلوگرم رشد کند. اما در ماه‌های پس از هدفمندی یارانه‌ها بلافاصله تنوع محصولات و میزان تولید افت کرد، سپس با افزایش قیمت محصولات در چند نوبت کم‌کم مصرف رو به افول گذاشت لذا این روند سرانجام باعث شد «چمنی» مشاور صنایع شیر ایران از کاهش ۳۰درصدی مصرف این ماده غذایی خبر دهد. در عین حال مصرف تخم‌مرغ نیز به این علت که یکی از کم‌هزینه‌ترین غذاهاست، در جامعه همواره بالا بوده در نتیجه در بخش تولید نیز تحرک جدیدی رخ نداده است. اگرچه قیمت تخم‌مرغ نیز همانند سایر محصولات افزایش یافته اما کماکان به دلیل کم هزینه‌تر بودن این ماده غذایی، مصرف آن چندان دچار تغییر نشده است. از سوی دیگر در بخش صادرات نیز این محصول چندان مورد توجه صادرکنندگان قرار ندارد، در نتیجه میزان تولید آن چندان رشد نکرده است.

اخبار

پیشنهاد وزارت نفت برای افزایش قیمت بنزین

● **مهر:** معاون وزیر نفت با اشاره به کشف چندین خط لوله انتقال سوخت قاچاق در خلیج‌فارس، تنها راهکار مقابله با قاچاق سوخت و برچیده شدن لوله‌های چند کیلومتری انتقال فرآورده‌های نفتی قاچاق را اصلاح قیمت بنزین و گازوییل اعلام کرد. به گفته علیرضا ضیغمی، در چند هفته گذشته چندین خط لوله به طول چند کیلومتر در مبادی مرزی خشکی و دریایی کشور و به ویژه سواحل خلیج‌فارس شناسایی شده و برخی از افراد سودجو با استفاده از این خطوط لوله زیرزمینی اقدام به قاچاق گسترده انواع فرآورده‌های نفتی به خارج از کشور می‌کردند. مدیرعامل شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی، گفته است: «اصلاح و افزایش قیمت بنزین و گازوییل مهم‌ترین راهکار مقابله با قاچاق سوخت است. اکنون هیچ‌گونه تناسب قیمتی بین گازوییل و بنزین عرضه شده در داخل کشور و برخی از کشورهای همسایه وجود ندارد.» به گفته او، پیشنهادهایی برای افزایش قیمت بنزین و گازوییل به ستاد هدفمندی یارانه‌ها ارسال شده است.

کسری ۲۸/۷هزار میلیارد تومانی تراز عملیاتی بودجه ۹۰

● **ایسنا:** در بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور در مجلس منابع حاصل از یارانه حامل‌های انرژی و مصارف متنازل آن ۴۰ هزار میلیارد تعیین شد و کل منابع (و مصارف) بودجه عمومی دولت به ۱۶۹۷/۲ هزار میلیارد ریال و منابع (و مصارف) شرکت‌های دولتی موسسات انتفاعی وابسته به دولت و بانک‌ها به رقم ۳۵۵۰/۶ هزار میلیارد دلار رسید. براساس این گزارش، بودجه عمومی دولت نسبت به سال ۸۹ افزایشی معادل ۳۳/۵ درصد و بودجه شرکت‌های دولتی، موسسات انتفاعی وابسته به دولت و بانک‌ها افزایشی معادل ۴۰/۶ درصد داشته است.براین اساس تراز عملیاتی در بودجه سال ۱۳۹۰، منفی ۲۸۷/۹ هزار میلیارد ریال اعلام شده که به معنای آن است که میزان درآمد پیش‌بینی شده ۲۸۷/۹ هزار میلیارد ریال کمتر از هزینه‌ها بوده است. همچنین خالص سرمایه‌های دارایی ۲۴۰/۹ هزار میلیارد ریال تعیین شده که میزان فزونی واگذاری سرمایه بر سرمایه‌گذاری را نشان می‌دهد. رقم خالص دارایی‌های مالی معادل ۴۶/۹ هزار میلیارد ریال به تصویب رسیده که نشان‌دهنده افزونی واگذاری شرکت‌های دولتی و دریافت وام نسبت به میزان بازپرداخت وام، تعهدات، واگذاری سهام و بازپرداخت اصل اوراق مشارکت است.